

AKADEMİK Sayfalar

24. CİLT

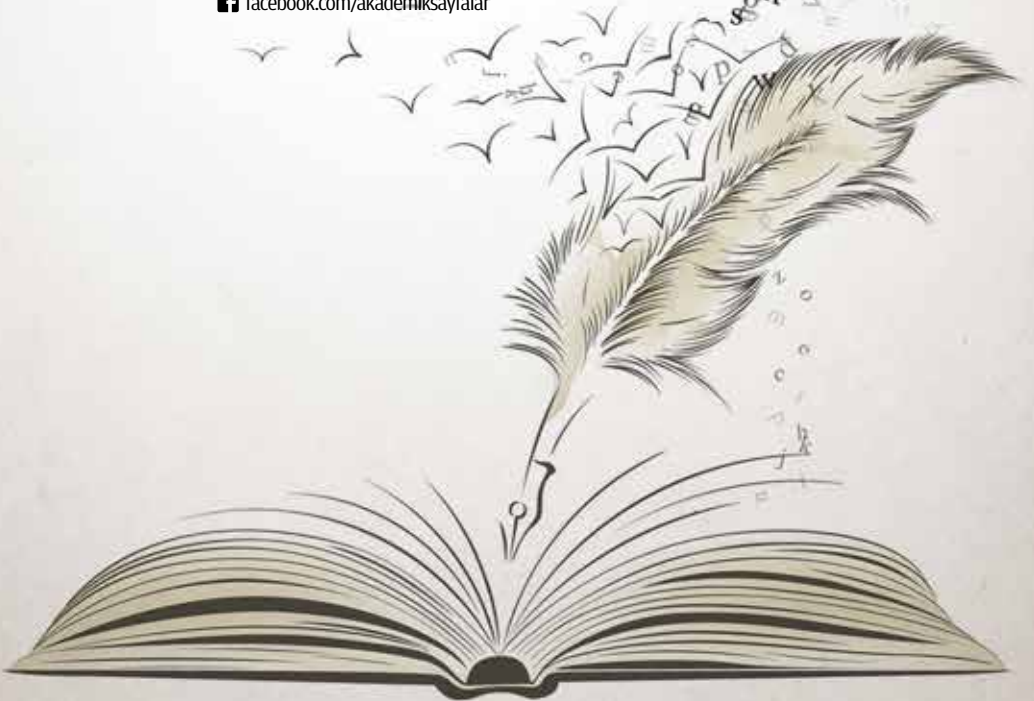
SAYI: 1 • 5 ŞUBAT 2025 ÇARŞAMBA

Merhaba

Gazetesi'nin okuyucularına
her Çarşamba ücretsiz ekidir

www.merhabahaber.com

facebook.com/akademiksayfalar

AKADEMİK Sayfalar

SAYI: 1 • 5 ŞUBAT 2025 ÇARŞAMBA

KURUCUSU:

Dr. Mehmet Ali UZ

YAYIN KURULU:

Dr. Mehmet Ali UZ

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Ahmet ÇELİK

Hasan YAŞAR

Ali IŞIK

Av. Serdar CEYLAN

GRAFİK-TASARIM:

Merhaba Gazetesi

www.merhabahaber.com

facebook.com/akademiksayfalar

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali IŞIK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 1
5 Şubat 2025 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

[/akademiksayfalar](#) www.merhabahaber.com

YENİ BİR CİLDE BAŞLARKEN

Bugünkü sayımızla yeni bir cilde, belki de bir döneme başlayacağımız Akademik Sayfalar, Konya'mızın olduğu kadar ülkemizin de önemli gazete eklerinden biri olarak Türk basın tarihindeki yerini almıştır. Gazetelerin zaman zaman bu tür ekler vermelerinin tarihi oldukça eskidir. Türk basınının bu alandaki çalışmalarına bir göz atılırsa mizahından çocuk konusuna kadar benzer eklerin olduğu görülecektir. Konya basın tarihi de şehrimizde yayımlanan gazete eklerinden söz eder.

Bizim ekimiz, günümüze kadar gelenlerin hepsinden farklı olarak tam da adıyla uygunluk sağlayan bir akademik hava içinde yayımlanmaktadır. Sadece ilimizde yaşayan bilim insanları değil ülkemizin değişik üniversitelerinde görevli öğretim elemanları da sayfalarımızda yer almışlardır, almaktadırlar. Bu iddiamızı daha da ileri götürerek sayfalarımızda yer alan yazılarımızın üniversitelerimizde yapılan

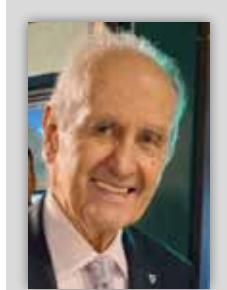
bilimsel çalışmalara da kaynak olarak değerlendirildiğini de söyleyebiliriz..

Eklerimizin kurucusu, değerli büyüğümüz (Dr.) Av. Mehmet Ali Uz, ilerlemiş yaşına karşılık ekimizle yakından ilgilenmektedir. Onun bu ilgisini biz de kendilerini sık sık bilgilendirerek hoşnutlu-

ğunu kazanmaya çalışıyoruz. Konya'mız üzerine yayımladığı pek çok değerli kitabın yayında dokuz ciltlik bir Konya Ansiklopedisi'nin de ad babası, öncüsü, özel bir terimle söylememiz gerekirse lokomotif olmuştur. Akademik Sayfalar ise onun, günden güne gelişip serpilen bir hayat

ağacı gibi olmuştur. Nice kalem sahibi bu eklerimizin sayfalarında yazmaya başlamış, eserler ortaya koymuşlardır.

Biz, Konya Ansiklopedisi'ne yazdığımız Akademik Sayfa / Sayfalar (C 1, Konya 2014, 89-90) başlıklı maddemizde bu çalışmayı değerlendirmiştik. Bu değeren-

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

dirmez için şu çalışmamıza da bakılabilir: Ansiklopedi Maddelem: 1 / Konya Ansiklopedisi, Konya 2016, 278- 282'ye de bakılabilir.

Bu kültür hamlemizi sürekli olarak takip eden okuyucularımız hatırlayacaklardır. Bu çalışmamızla bir gazete sayfası bütünlüğünde yola çıkılmışken zamanla gelişmiş bir ortamda bir tür fasikül olarak sizlere sunulmaya geçmişti. Derken ciltler ciltleri kovaladı ve bugün yeni bir cildin okuyucuları arasında bulunuyorsunuz. Eksiklerimiz olabilir ama unutulmasın ki bu işler bir gönüllülük işidir. Buradaki yazılar sadece bir kültür hizmetinin aşkıyla kaleme alınmıştır. Emeklilerimiz var, üniversitelerimizde görevli olanlarımız var, kalem sahibi güzel insanlarımız var, gençlerimiz var, kısacası sayfalarımız 'Ben de yazabilirim.' diyen herkese açık tutulmuştur. Özellikle Konya

merkezli yazıların yer aldığı sayfalarımızda kişilerle ilgili özel ekler, gezilip görülen yerlerle bağlantılı izlenimler de yer almıştır. Hatıralar ise sayfalarımızın vazgeçilmezi olmuştur.

Birlikte yola çıktığımız bazı büyüklerimiz/arkadaşlarımız artık aramızda değiller. Kendilerine rahmet dileklerimizi ulaştırıyoruz. Hayatın omuzlarına yüklediği yorgunluk sebebiyle yazmakta gecikenlerimiz de vardır, onlara da sağlıklı ömürler diliyoruz. Genç kalemlerimize ise yol açıklığı dileklerimizle 'Hoş geldiniz.' kapılarımızı açıyoruz.

Önceki ciltlerimizde adlarını sayfalarımızda görmekle mutlu olduğumuz yazar arkadaşlarımızıza gönül dolusu şükranlarımızı sunuyor, desteklerini bekliyoruz.

Yeni cildimiz; kültürümüze, Konya'mızın hayatına ve okuyucularımıza hayırlı ve uğurlu olsun.

AKADEMİK Sayfalar

Yıl: 7 Sayı: 30 • 17 EKİM 2022 ÇARŞAMBA

Yayınlanma: W. 44 12 - 44 12 • info@merhabaakademik.com.tr • merhabaakademik.com.tr

TATİL YAZILARI:3

TÜRK AİLESİNİ KİMLER TEHDİT EDİYOR?

Bilmen hangi İstanbül ganesini okuyorsun? Daha doğrusu her gün okuduğumuz bir İstanbül ganesi var mı? Para verip aldın mı? Para verip okuyorsun mu? Yoksa yoksa İnternetteki işi bedava mı okuyorsun? Ya Konya ganesini? Sade, her gün dâimî olarak bir Konya ganesi alıyor musunuz?

Ben mi? Ben her gün iki İstanbül ganesi alırım. Sade, 'Harici ganesi' alıyorum' diye sormayın; ben size sundum mu? Ayıca, aynı gün ganesi almak isteye yine her gün bir Konya ganesi alırım.

Aldığın İstanbül ganesi farklı dünyaları ganesidir, bu sebeple doğrusu daha yavaş okuyabilmektir. Sade doğrusu değil? Aslında her iki gane de doğrusu yanıp okunabilir! Her gane ayrı ayrı içi kendine göre bir doğru bulabilir.

Asıl konusuna geçmeden önce küçük bir olay anlamak istiyorum. Bilirsiniz, ayda bir defa, Perşembe günleri Ankara'ya gidip ve 'Türk Dili' dergisini yarı kuralda toplama işi yaptırır. Erken girişim gününde ganesi Ankara Oğuz'u alır. İki böyle bir günde ganesiye imzaların ganesi alırsın. Sadece burada bekleyen ganesi bini yakıştırla, 'Allah Allah!.. Hayret...' ifadelerini kullanırsın. Yani benim farklı dünya görüşlerini yansıtan iki İstanbül ganesini almanın şüphesiz yararları! Bugün A, B veya C ganesini alırsın bir kişinin V, Y veya Z ganesinden birini de ikinci gane olarak almanı hayrete karıştırırsın.

Konu olarak ele alacağın ganesinin adı Müllet; adı vermek bir sakınca görülmüyor. Hırsızla ilgili bilgileri ise İnter İnterim sanavıdır. Birinci bu ganesiyle özellikle hafta sonlarında bir hayli okunabilir. Bir de bayırlara araya okuyorsun market veya bakiye bakiye var... Bir iki ganesini Pazar günleri yarım kilo ya da kâğıt kullanırsın denem acaba yandırırsın mı?

Müllet 50 Haziran 2007 Çarşamba günü iki ayı okudu. Ben de, her hafta verdim okudum. Bir, gane boyanmıştı! Müllet Çarşamba

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Merhaba Akademik Sayfalar

457

AKADEMİK Sayfalar

Yıl: 23 • Sayı: 1

7 ŞUBAT 2024 ÇARŞAMBA

Yayınlanma: W. 44 12 - 44 12 • info@merhabaakademik.com.tr • merhabaakademik.com.tr

AKADEMİK SAYFA/LAR ÜZERİNE

Akademik Sayfa/lar üzerine Konya Ansiklopedisi'nde yazdığımız maddede bu gazete sayfası/gazete eki konusunda ilgilileri bilgilendirecek dercede bilgi vermiştik. Konya ilgi duyanların oraya bakmalarını öneririz: 1. C, 89-90. Ayrıca bizim Ansiklopedi Maddelerim: 1 / Konya Ansiklopedisi, Konya 2016, 278-282'ye de bakılabilir.

Akademik Sayfalar'ın 23. cildine başlarken farklı bir yön ile sizlere seslenmek istedik. Acaba biz Saim Sakaçoğlu olarak bu sayfa ve eklerde neler yapmışız? Hele bir hemşerilerimize ve bütün okurlarımıza bir tür hesap verelim.

Bu muhasebemizi yaparken bize en çok desteği, 1991 yılından beri her yıl bilim, kültür ve sanat insanlarımızı gönderdiğimiz yıllık mektupları verdi. Onlardan yapacağımız alıntılar yolunuzu açık tutacaktır.

Dostumuz Av. Mehmet Ali

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Uzun Konya Postası'nda devam eden ve perşembe günleri yayımlanan Akademik Sayfa / Sanat-Tarih-Edebiyat sayfasında, her ayın ilk perşembe sayfasında Konya ve Konyalılarla ilgili kitapları tanıtma devam ediyor. Bu yıl 12 kitabı tanıtım.

(Dokuzuncu Mektup, 05 Ocak 2000)

Konya Postası'nın emektar Akademik Sayfası'na yeni bir renk verildi. Bu işin mimarı, gazetesinin genel yayın müdürü ve sayfasının kurucusu dostumuz Av. Mehmet Ali Uğur. Her ayın ilk perşembe günü, Yazarlar ve Kitaplar başlığı altında Konya'yla ilgili bir kitabı, bazen de Konyalı bir yazar ve pairin eserini tanıtmaya devam ettirmiş bu sayfa da yine 12 yazısıyla 2000'i tamamlaması oldu. Ancak, bir yenilik daha yaparak CNK'ye Konya Yazılarını, 21 Eylül'den itibaren her ayın 3. perşembe günü, yeni bir adla, 'Eski Konya'dan Yeni Çığır' başlığı alın-

Merhaba Akademik Sayfalar

457

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

16. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

15. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

17. CİLT

Merhaba **AKADEMİK**
Seyfular

HÜSEYİN VASSÂF BEY'İN SEFÎNE-İ EVLİYÂSÎ'NDA KONYALI SÛFÎLER

-2-

Dr. Muhammed
Yusuf Akbak

Hüseyin Vassaf

8.Şeyh Ali Dede Efendi

Ali Dede hakkında Sefîne'de sadece "Bakkalzâde" unvanıyla anıldığı, 1197/1783 tarihinde şeyh olduğu ve görevinin 11 Safer 1201/2 Aralık 1786'da son bulduğu bilgileri verilmiştir. Kaynaklarda da hakkında fazla bilgi bulunmayan Ali Dede, Konyada bir bakkalın oğlu oldu-

ğu için kendisi "Bakkalzâde" olarak anılmıştır. 1197/1782-83 yılında Galata Mevlevîhânesi'ne postnişin olarak atanan Ali Dede, bilinmeyen bir nedenle Safer 1201/Kasım 1786'da bu görevinden ayrılmıştır. Daha sonra Halil Nûman Dede'nin 1205/1790'da görevden alınmasının üzerine tekrar aynı Mevlevîhâne'de şeyhlik görevine getirilmiştir.

9.Konyalı Yusuf Dede (ö. 1080/1670)

Konyalı Neyzen Yusuf Dede 1014/1605 yılında Konya'da doğmuştur. Mevlevî şeyhi, çeng ve ney üstadı, bestekâr ve şair olan Yusuf Dede, Bostan Çelebi (ö. 1631)'ye intisap ederek onun elinden Mevlevîliğe bağlanmıştır. Hıfzını tamamladıktan sonra, mûsiki ve edebiyat konularında öğrenim görmüş, ardından İstanbul'a giderek Galata Mevlevîhânesi'nde Âdem Dede'ye (ö. 1062/1652) intisap etmiş, burada Mevlevîhane'nin neyzenbaşılığı görevini üstlenmiştir. Çeng çalmadaki maharetinden dolayı Çengî Yusuf unvanıyla tanınmıştır. Sultan IV. Murad (1623-1640)'ın kendisini dinlemesi ve onun ârifâne sözlerini beğenmesi üzerine sarayda sultanın has görevlileri arasına girmiştir. Sarayda düzenlenen meşklerde çeng ve ney'deki maharetiyle büyük ilti-

fata mazhar olmuştur. IV. Murad'ın 1640 senesinde vefat etmesinin ardından Sultan İbrahim (1640-1648) zamanında saraydan ayrılmak için izin istemiştir. Sultan İbrahim, istediği gibi ulûfe ve ta'yînât yapılması için hümayun yazdırmıştır. Yusuf Dede de, Şeyhulislâm'a, bir insan padişaha ne kadar hizmet edip, bu hizmeti tamamlanınca ne kadar ulûfeya layık olacağını sormuş, günlük yirmi sekiz akçe şeklinde cevap alınca, "Bana yirmi akçe kâfi gelir" diyerek her şeyini Enderun'daki arkadaşlarına dağıtıp bir külâh ve bir hırka ile saraydan ayrılmıştır. Ardından Beşiktaş Mevlevihânesi'ne gidip burada inzivâ hayatı yaşamaya başlamıştır. Saraydayken Mevlevî libasını hiç çıkarmadığı nakledilmiştir. Yusuf Dede, Beşiktaş Mevlevihânesi şeyhi Hasan Dede'ye damat olmuş onun 1664'teki

vefatından sonra da Beşiktaş zaviyesi şeyhliğine getirilmiştir. İlerleyen dönemlerde Nâcî Ahmed Dede (ö. 1122/1710) şeyhlik vazifesine gelse de daha sonra Yusuf Dede tekrar bu göreve geçmiş; şeyhlik vazifesine Zilkade 1080/ Nisan 1670'deki vefatına kadar devam etmiştir.

Safayî (ö. 1138/1725-26) Yusuf Dede'nin iyi seviyede Arapça ve Farsça bildiğini belirterek Mesnevî'ye nazîre olarak 120.000 beyit kaleme aldığını ifade etmiştir. Ayrıca Hz. Peygamber Efendimiz'in mucizelerinin anlatıldığı Farsça Ravzatü'n-nûr adlı bir eserinin olduğunu ve 10.000 beyitten meydana geldiği aktarmıştır. Yusuf Dede, İsmâil Ankaravî (ö. 1041/1631)'nin Mecmûatü'l-letâif'inin bazı bölümlerini el-Menhecü'kavî li-tullâbi'l-Mesnevî ismiyle Arapça'ya çevirmiş ve Risâle-i Edvâr eserini meyda-

Kemâl Ahmed Dede

na getirmiştir.

Şeyhülislâm Es'ad Efendi (ö. 1166/1753), Yusuf Dede'den övgüyle bahsederek onun Mevlevî şeyhleri içerisinde zühd ve riyâzet bakımından en sâlih ve en muttekisi olduğunu belirtmiştir. Evliya Çelebi ise onun ney üflemesinin dinleyende bir kalb yumuşaklığı meydana getirerek, zorunlu olarak insanı ağlattığına vurgu yapmıştır. Cezbe ehli olduğunu, Mesnevî okuturken mest olup, kürsüden aşağıya atladığını belirten Çelebi, onun döner çarh gibi dönecek semâ ettiğini belirtmiştir.

Yusuf Dede'nin Rast makamı, Devr-i revân usûlünde "Bir sine de kim nâr-ı muhabbet eseri yok / Zulmetdedir ol nûr-ı Hüdâdan haberi yok" murabba'ı ve Hüseyinî makamı, Semâi usûlünde "Der dil şiken oft-i çer hâst nigâheş / Tıfî ki peder mişkûned taraf-ı kilâheş" murabba'ı vardır.

10. Kemâl Ahmed Dede (ö. 1024/1615)

Şeyhüddîn İzzeddîn Dede'nin oğlu olan Kemâl Ahmed Dede Yenikapı Mevlevihânesi'nin ilk şeyhidir. Annesinin doğum yapmadan önce "Kemâled-dîn geldi" buyurması üzerine ismi daha doğmadan verilmiştir. Akşehirli olan Kemâl Ahmed Dede, gençlik yıllarında Hüsrev Çelebi (ö. 969/1561)'ye intisâb etmiş onun vefatının ardından Ferah Çelebi (ö. 1010/1601)'nin hizmetinde bulunmuştur. 1000/1591-92 senesinde İstanbul'a gelen Kemâl Dede bugünkü Yenikapı Mevlevihânesi'nin bulunduğu bölgede bir çınar ağacının kovu-

Mevlevi Mezar Taşı

ğunda altı yedi sene kadar yaşamıştır. Bahsi geçen bölgenin sahibi ve yeniçeri kâtipliği görevinden azledilmiş olan Malkoç Mehmed Efendi (ö. 1056/1646-47) burada yaşadığı dönem içerisinde Kemâl Ahmed Dede'ye intisab etmiş, görevine tekrar döneceği müjdesini aldıktan sonra da burada bir mevlevihâne yaptırmaya karar vermiştir.

Şeyhlik görüntüsü veren elbiselerden ve destarlı sarıklardan hoşlanmayan Kemâl Ahmed Dede bu kıyafetlere meyletmemiş ancak Çelebi Efendi, kendi destarını hediye edince sarmaya mecbur kalmıştır. Kemâl Ahmed Dede vasiyetinde, sadece mukabele ve zikir günlerinde giydiği bu sarığının vefatının ardından türbesine konmasını istemiştir. Dört sene şeyhlik vazifesini yürüten Kemâl Ahmed Dede bir gün kürsüde Mesnevî dersi okuturken vefatına işarette bulunmuş vecd ile semâ ederek önce sabaha kadar ibadet ve zikirle meşgul olmuş sabahleyin de abdestini al-

dıktan sonra vefat etmiştir. Kendinden sonra halifesinin bulunmamasından dolayı etrafındakilerin evlenmesini tavsiye etmeleri üzerine Kemâl Ahmed Dede, kendisinden sonra dergâhta Ahmed isminde altı şeyhin daha görev yapacağını ve bu şeyhlerin onun mânevî evlâtları olduğunu beyan etmiş, bahsi geçen olay da kaynaklarda ona atfedilen kerametler arasında zikredilmiştir. Nitekim Doğanî (ö. 1040/1630), Sabûhî (ö. 1060/1650), Câmî (ö.1082/1671), Kârî (ö. 1090/1679), Nâci (ö. 1123/1711) ve Pendârî Ahmed (ö. 1120/1708) dedeler onun ardından Yenikapı Mevlevîhânesi'nde şeyhlik görevini yürütmüşlerdir. Pendârî Ahmed Dede, Nâci Dede'nin vekili olduğundan yedinci şeyhin kim olduğu hususunda kaynaklarda ihtilaf bulunmaktadır.

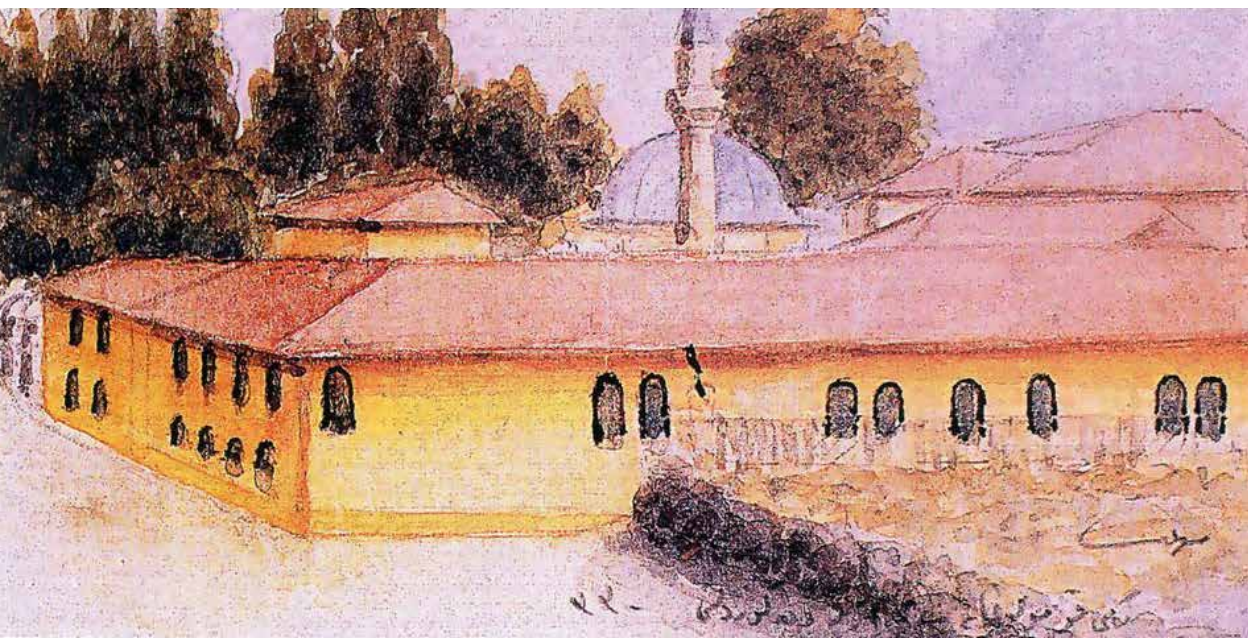
Âşıkâne şiirleri de bulunan Kemâl Ahmed Dede Menâkıb-ı Mevlânâ'yı kısmen nazımla yazmıştır.

11.Seyyid Nesîb Yusuf Dede (ö. 1126/1714)

Sahih Ahmed Dede, Seyyid Nesîb Yusuf Dede'nin Seyyid Mahmud Efendi'nin , Vassâf ve diğer bazı kaynaklar ise Şeyh Ömer el-Konevî'nin oğlu olduğunu nakletmişlerdir. Çocukluğu ve gençliğinin ilk dönemlerinde Konya'da Mevlevî çevrelerinden eğitim alan Nesîb Yusuf Dede, daha sonra zahirî ve batınî ilimlerde ilerlemek maksadıyla İstanbul'a gitmiştir. Burada tıp ve astronomi dâhil olmak üzere birçok alanda öğrenim görmüş ve Sadrazam Siyavuş Paşa (ö. 1066/1656)'ya hocalık yapmıştır.

Seyyid Nesîb Yusuf Dede, Sultan IV. Mehmet (1648-1687)'in hâl'i esnasında, 8 Kasım 1687 Cuma günü meydana gelen fitne hareketinden sonra Mısır'a gitmiştir. Burada dönemin Mısır Mevlevîhânesi şeyhi Kıbrıslı Siyâhî Mustafa Dede (ö. 1122/1710-11)'ye intisap etmiştir. Nesîb Yusuf Dede ilerleyen dönemlerde yakın arkadaş olduğu Münecim Ahmed Dede (ö. 1113/1702) ile beraber hac farızasını ifa etmek üzere Mekte ve Medine'ye gitmiş, buradan Şam'a ve son olarak da Konya'ya gelerek Mevlânâ Tür-

Yenikapı Mevlevihanesi

besi'nde hizmetlerde bulunmuştur.

Ankara, Şam ve Mısır Mevlevihânelerinde postnişinlik yapan Nesib Yusuf dede, Sadreddin Çelebi (ö. 1123/1711) zamanında Mevlânâ Âsitâne-si'nde "tarikatçı dede" olarak görev yapmış, 1123/1711 senesinde Yenikapı Mevlevihânesine şeyh olarak atanmıştır. Yenikapı Mevlevihânesi'nin sekizinci şeyhi olarak burada ancak üç yıl görevini yürütebilen Nesib Yusuf Dede 1126/1714 yılında vefat etmiş ve Mevlevihâneye defnedilmiştir.

Kaynaklarda hattat ve şair olarak zikredilen Nesib Yusuf Dede'nin bazı gazelleri Sefine-i Evliyâ'da nakledilmiştir. Ayrıca Yusuf Dede'nin Dîvân'ı ve Nesrû'l-Leâli adlı Hz. Ali'nin vecizelerini ihtiva eden eserin tercümesi niteliğinde olan Rîşte-i Cevâhir isimli eserleri bulunmaktadır.

12.Mesnevîhan Mehmed Dede (ö. 1148/1735)

Sefine'nin 2015 yılında yayınlanan Türkçe tercümesinde Mehmed Dede'yi içeren başlık "Mesnevî-hân Muhammed Dede" olarak yazılmışsa da muhtevası incelendiğinde diğer kaynaklarda bu ismin "Mesnevîhan Mehmed Dede" şeklinde geçtiği görülmektedir. Mehmed Dede'nin erken yaşlardan itibaren çeşitli eğitimler aldığı, Arapça ve Farsça öğrenerek fazıl mevlvîler arasında yer edindiği belirtilmiştir. Hüner ve faziletini takdir eden IV. Arif Çelebi tarafından Mesnevîhanlık görevine alınan Mehmed Dede, 1724 yılında Arif Dede'nin vefatının ardından Yenikapı Mevlevihânesi şeyhliğine getirilmiştir. Dergâhın onuncu şeyhi olan Mehmed Dede, kendisine yaptırdığı mührüne "Dedeler zümresine Şeyh Mehmed oldu" ifadesini yazdırmıştır. Burada on bir sene şeyhlik görevini yürüterek, ilim, ahlak ve fazile-

Sultanul Ulema Bahaeddin Veled

Veled Çelebi

tiyle herkese kendini sevdirmiş, dervişlerin hürmet ve muhabbetini kazanmıştır. 1148/1735 yılında vefat eden Mehmet Dede, adı geçen dergâhta, Sabûhi Ahmet Dede'nin ön tarafına defnedilmiştir.

13. Muhammed Bahaeddin Veled Çelebi (ö. 1953)

Veled Çelebi 1284/1868 yılında Konya'da Çelebi sokağında dünyaya gelmiştir. Babasının ismi Mustafa Necip, annesinin ismi Rabia'dır. Üç kardeşi olan Velede Çelebi'nin abilerinin ismi Ahmed Nazif, Şemseddin, kardeşinin ismi Yusuf 'tur. Vassâf, onun Mevlânâ'ya kadar uzanan silsilesini Sefîne'de kayda geçirmiştir.

Veled Çelebi, ilköğrenimini tamamladıktan sonra Rüşdiyye Mektebine kaydolmuş ancak daha sonra buradan ayrılıp Sultan Veled Medresesi'ne girmiştir. Edebiyat ve şiire Rüşdiyye Mektebindeyken merakı başlamış, müderrisi Abdurrahman Sıdkı Bey'in etkisiyle daha da artmıştır. Farsça eğitimini Buharalı Hacı Kasım Efendi'den, Arapça eğitimini müftü Hacı Hüseyin Efendi'den almış, Mesnevîhan Hacı Eyüp Efendi'nin ve Sıdkı Dede'nin mesnevî derslerini takip etmiştir. 1305/1889 senesi Mart ayında İstanbul'a giden Veled Çelebi, Eyüp'te bulunan Bahâriye Mevlevihane'sine misafir olmuş, burada birçok büyük şahsiyetle tanışıp görüşmüştür. Ahmet Mithat (ö. 1913), Muallim Naci (ö. 1893), Şeyh Osman Şems (ö. 1893), Üsküdarlı Talat (ö. 1926), Necip Asım (ö. 1935), Şeyh Vafî (ö. 1910), Faik Reşat (ö. 1914), Re-caizade Ekrem (ö. 1914), Samih

Yenikapı Mevlevihanesi

Rıfat (ö. 1932), Müstecabizâde İsmet Bey (ö. 1917), Zekai Dede (ö. 1897) ile oğlu Ahmet Irsoy (1943), Rauf Yekta (ö. 1935) gibi isimler bunlardan bazıları olarak kayıtlara geçmiştir.

Veled Çelebi, hilafetini Yenikapı Mevlevihânesi şeyhi Osman Salahaddin Dede (ö. 1887)'den almış olan Elif Efendi (ö.1927)'den mesnevihanlık icazeti ve Mevlevîlik hilafeti almıştır. Meşrutiyetin ilanının ardından resmi kurumlardaki vazifesinden ayrılıp kalemiyle ürettiklerinden geçinmeye başlayan Veled Çelebi, Galata Mevlevihânesi şeyhliğine önce vekâleten daha sonra da Muham-

med Atâullâh Efendi (ö. 1328/1910)'nin yerine asaleten tayin edilmiştir.

Vassâf, Veled Çelebi'nin burada yapmış olduğu Mesnevî sohbetlerine katıldığını ve çok istifade ettiğini belirtmiştir. Bu dersler Meşrûtiyetten sonra Konya Çelebisi Abdülhalîm Çelebi (ö. 1925)'nin görevden alınmasının ardından Veled Çelebi'nin Konya'ya seccâde-nişîn olarak atanmasına kadar devam etmiştir. Veled Çelebi'nin bu görevi dokuz sene sürmüş Sultan Reşad (1844-1918)'in vefâtından sonra Abdülhalîm Çelebi yeniden Konya'ya çelebi olarak atanmıştır.

Görevde bulunduğu sırada I. Dünya Savaşı esansında oluşturulan Mevlevî Alaylarında komutanlık yapmış ve bu görevi vesilesiyle üç yıl kadar bulunduğu Şam ve Hicaz'daki yaşamını hayatının en rahat günleri olarak nitelemiştir.

Görevinden ayrıldıktan bir yıl kadar sonra, Anadolu'ya geçen Veled Çelebi, 1950 yılına kadar Yozgat ve Kastamonu milletvekili olarak mecliste görev yapmış, 20 Şaban 1372/4 Mayıs 1953 pazartesi gecesi, 85 yaşında Ankara'da vefat etmiştir. Cenazesi Ankara Asri Mezarlığı aile kabristanlığına defnedilmiştir.

14. Halîl Hâlid Dede (ö. 1320/1902)

Üsküdar Mevlevîhânesi şeyhi Hasîb Dede (ö. 1304/1886)'nin vefatının ardından yerine kardeşi, Rûhî Dede'nin oğlu Ârif Efendi'ye şeyhlik görevi verilmişse de, yaşı kü-

çük olduğundan onun yerine Konyalı Halîl Hâlid Dede Efendi vekil olarak tayin edilmiştir. Halîl Hâlid Dede on altı yıl kadar bu görevi vekil olarak sürdürmüş, ardından bu makama Ârif Efendi değil ilerleyen süreçte Galata Mevlevîhânesi şeyhi olarak görev yapan Ahmed Celâleddîn Dede tayin edildiği için Üsküdar Mevlevîhânesi tarihinde Vekil Halîl Hâlid Dede şeyh olarak anılmıştır.

Takva ehli, zâhid ve âşık bir melevî olarak anılan Hâlid Dede 1320/1902 yılında bir sabah namazından sonra tefekkür ve zikir ile meşgul olduğu esnada secdede vefat etmiştir. Cenaze namazı Üsküdar Yeni Camii'de Kadirî şeyhi Abdüşşekür Efendi (ö. 1921) tarafından kıldırılmış ve ardından Üsküdar Mevlevîhânesi haziresine defnedilmiştir.

Yenikapı Mevlevihanesi Sema Töreni

MEHMET EMİN KARABAĞ: BİR GÖNÜL ERİ VE İSLAM'A ADANMIŞ BİR HAYAT

Bekir Şahin

Hayatı ve Eğitim Süreci

Mehmet Emin Karabağ, 1896 yılında Konya'nın Cihanbeyli ilçesine bağlı Karabağ'da dünyaya geldi. Babası Bekir Efendi, ailesine dini değerlere bağlı, örnek bir hayat sunarak Mehmet Emin'in ahlaki ve manevi gelişiminde önemli bir rol oynadı. Geleneksel İslami eğitimini Konya'da tamamlayan Mehmet Emin, medrese tahsili ile derin bir dini bilgi birikimine sahip oldu.

Meslek Hayatı ve Görevleri

Eğitimini tamamladıktan sonra askerlik görevini yerine getiren Mehmet Emin, bir süre vergi tahsildarı olarak görev yaptı. Ancak Karabağ'daki hemşerilerinin ısrarı ve dini ihtiyaçlarının farkında olan Mehmet Emin, bu görevinden ayrılarak Karabağ'da imam ve vaiz olarak hizmet vermeye başladı. 1954 yılına kadar Karabağ halkına manevi rehberlik eden Karabağlı Hoca, 1954 yılından itibaren Kadınhanı'nda vaizlik görevini üstlendi ve bu görevi hastalandığı 1962 yılına kadar sürdürdü.

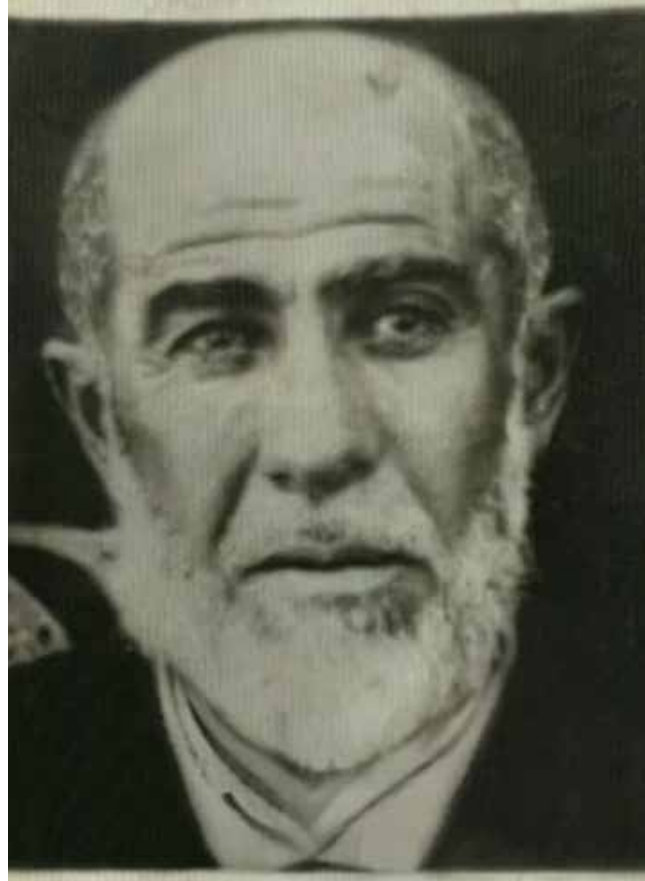
Vaazları ve İlmi Dirayeti

Mehmet Emin Karabağ, tavizsiz ve etkili vaazları ile tanınırdı. Onun vaazları Kur'an ve sünnete sıkı sıkıya bağlı bir anlayışla şekillenmişti. Hiçbir şartta hakkı söylemekten geri durma-

yan bir yapıya sahipti. Vaazlarında önemli bir kaynak olarak Fetâvâ-i Hindiyeye eserini referans alması, onun Hanefi mezhebine olan derin bağlılığını ve ilmi dirayetini ortaya koyar.

Manevi Derinliği ve Hayırseverliği

Mehmet Emin Karabağ, sadece sözleriyle değil, yaşam tarzıyla da örnek bir insandı. Aldığı maaştan yalnızca zaruri ihtiyaçları-

nı karşılar, kalanını hafızlık yapan ve dini ilimlerle meşgul olan öğrencilere tahsis ederdi. Bu, onun dünya malına olan züht anlayışını ve Allah'a adanmışlığını gösterir. Hayatı boyunca İslam'a hizmet etmekten başka bir amaç gütmemiştir.

Son Günleri ve Vefatı

Mehmet Emin Karabağ, 1962 yılında böbrek rahatsızlığı nedeniyle Kadınhanı eşrafından Hacı Musa Topbaş Efendi'nin desteğiyle İstanbul Alman Hastanesi'nde tedavi görmeye başladı. Ancak kronik rahatsızlığı nedeniyle 8 Şubat 1962 tarihinde vefat etti. Cenaze gasli Mahmut Sami Ramazanoğlu Hazretleri tarafından yapıldı ve Eyüp Sultan Mezarlığı'na defnedildi.

Topluma Etkisi ve Mirası

Kadınhanı ve Karabağ halkı üzerinde derin bir manevi etki bırakan Karabağlı Hoca, öğütleri ve etkili konuşmaları ile bölge halkının dini ve kültürel gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Onun halk üzerindeki etkisi sadece dini rehberlikten ibaret değil, aynı zamanda örnek ya-

şam tarzıyla topluma yön veren bir şahsiyet olmasıydı.

Mehmet Emin Karabağ, Allah'a adanmış bir hayat yaşayan, tavizsiz bir alim ve mutasavvıftır. Onun sözleri, yaşantısı ve manevi rehberliği, sadece yaşadığı döneme değil, bugün de dini ve ahlaki değerlerin yaşatılmasına ışık tutmaya devam etmektedir. Bu önemli şahsiyetin hayatı, İslam'a hizmet anlayışının ve züht hayatının en güzel örneklerinden biri olarak daima hatırlanacaktır.